

M.A. – IInd Year

SEM – III & IV

Previous Year

Question Papers

“ECONOMICS”

Academic Year:

(2024-25)

Handwritten text, possibly a signature or date, located in the upper right quadrant of the page.

M.A. – IInd Year

SEM – III

Previous Year

Question Papers

“ECONOMICS”

Academic Year:

(2024-25)

v) When two series are perfect correlated then there is/are regression line/s.

- a. One
- b. Two
- c. None
- d. Infinite

B) Answer in one or two sentence.

[10]

- i) What is median?
- ii) What is perfect negative correlation?
- iii) Give any two prerequisites of good measure of dispersion.
- iv) What is regression?
- v) Give the formula of concurrent deviation method of correlation.

2. What is Mean? State merits and demerits of mean and by using short-cut method find mean from the data given below. **[20]**

Marks	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90	90-100
No. of Students	1	2	3	5	7	12	16	10	4

OR

What is standard deviation? Find out standard deviation and coefficient of variation of both the series and interpret it.

Series A	46	42	44	40	43	41	45
Series B	40	38	36	35	39	37	41

3. What is correlation? Calculate Karl Pearson's coefficient of correlation. **[20]**

($r = 0.78$)

Cost (Rs)	39	65	62	90	82	75	25	98	36	78
Sales (Rs)	47	53	58	86	62	68	60	91	51	84

OR

From the following data, obtain the two regression equations.

X	6	2	10	4	8
Y	9	11	5	8	7

4. Write short notes (Any four)

[20]

- Importance of statistics
- Calculate median from the following data.

Weekly Wage (Rs)	100	50	70	110	80
No. of Workers	15	20	15	18	12

- Features of regression lines
- Scatter diagram method of correlation
- Calculate mean deviation and its coefficient from median of 58, 39, 22, 11, 44, 28, 49, 55, 41 and 42
- Types of correlation

मराठी रुपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3) गणकयंत्र आणि लॉग टेबलचा वापर करण्याची परवानगी आहे.

1. वस्तुनिष्ठ प्रश्न

अ) दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्याय निवडा.

[10]

i) गणितीय माध्यापासून घेतलेल्या पदांच्या विचलनाची बेरीज नेहमी असते.

अ) 0

ब) 1

क) 10

ड) 100

प्रमाप विचलन म्हणजे काय? दोन्ही पदमालांचे प्रमाप विचलन आणि विचरण गुणांक काढा व त्यावरून अर्थनिर्वचन करा.

अ पदमाला	46	42	44	40	43	41	45
ब पदमाला	40	38	36	35	39	37	41

3. सहसंबंध म्हणजे काय? कार्ल पिअरसनचा सहसंबंध गुणांक काढा. [20]

खर्च (रु.)	39	65	62	90	82	75	25	98	36	78
विक्री (रु.)	47	53	58	86	62	68	60	91	51	84

किंवा

खालील आकडेवारीवरून दोन प्रतिपगमन समीकरणे काढा.

X	6	2	10	4	8
Y	9	11	5	8	7

4. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) [20]

- संख्याशास्त्राचे महत्त्व
- खालील आकडेवारीवरून मध्यगा काढा.

आठवडा वेतन (रु.)	100	50	70	110	80
कामगारांची संख्या	15	20	15	18	12

- प्रतिपगमन रेषेची वैशिष्ट्ये
- सहसंबंधाची विकीर्णकृती पद्धत
- 58, 39, 22, 11, 44, 28, 49, 55, 41, आणि 42 या संख्यांचे मध्यगाच्या साहाय्याने माध्य विचलन आणि माध्य विचलन गुणांक काढा.
- सहसंबंधाचे प्रकार

SP-218

Total No. of Pages : 04

Seat No.	
---------------------	--

M.A. (Part-II) (Semester-III) (CBCS) (NEP 2020)

Examination, May, 2025

ECONOMICS

(Paper No. EO 22) Indian Public Finance

Subject Code : 91379/61687/71174

Day and Date : Friday, 02/05/2025

Total Marks : 80

Time : 02.30 p.m. to 05.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Attempt all multiple-choice questions in the main answer book.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Objective type question :

**A) Choose correct answer from the given alternatives : [10]
(two marks each)**

- 1) Inter-state supply of goods and services is taxed at
 - a) CGST
 - b) SGST
 - c) IGST
 - d) None of these
- 2) of the following is not a direct tax.
 - a) Personal Income Tax
 - b) Service tax
 - c) Wealth Tax
 - d) Corporate Income Tax
- 3) Development expenditure of the central government does not include
 - a) Expenditure on economic service
 - b) Defence expenditure
 - c) Expenditure on social and community services
 - d) Grant to states.

(1)

[P.T.O.]

SP-218

ब) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर द्या. [10]

- 1) सार्वजनिक उत्पन्नाचा सर्वात महत्त्वाचा स्रोत कोणता आहे?
- 2) प्रत्यक्ष कर म्हणजे काय?
- 3) सार्वजनिक खर्चाची संकल्पना काय आहे?
- 4) भारतातील स्थानिक वित्त म्हणजे काय?
- 5) संघराज्य प्रणाली म्हणजे काय?

प्र.2) सार्वजनिक महसूल म्हणजे काय? सार्वजनिक महसूलाच्या विविध स्रोतांची चर्चा करा. [20]

OR

सार्वजनिक कर्ज म्हणजे काय? सार्वजनिक कर्जाचे प्रकार आणि सार्वजनिक कर्जाचा प्रवाह स्पष्ट करा.

प्र.3) तुटीचा अर्थभरणा म्हणजे काय? तुटीचा अर्थभरणेची संकल्पना आणि तुटीचा अर्थभरण्याचे प्रवाह विषद करा. [20]

OR

14व्या वित्त आयोगाच्या संदर्भातील अटी, मुद्दे आणि दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्र.4) टीपा लिहा. (कोणतेही 04) [20]

- अ) 1991 नंतरच्या कर सुधारणा
- ब) वस्तू आणि सेवा कर
- क) सार्वजनिक खर्चाची रचना
- ड) स्थानिक वित्त स्रोत
- इ) वित्तीय असंतुलनाची समस्या
- फ) 15वा वित्त आयोग

- 5) Integrated Goods and Services Tax (IGST) is levied on non-state supply of goods and services and imports through
- a) Central government b) State Government
c) Both option A) and B) d) Local Government

B) Write the answers in one of the following sentences. (10)

- a) What is non-taxable income?
b) What is Value Added Tax (VAT) ?
c) What is Horizontal Fiscal Imbalance?
d) What is public expenditure?
e) Write a broad outline of FRBM Act.

Q. 2) Write short answers (20)

- a) What is public revenue? Explain in detail the sources of non-tax revenue.

OR

Explain in detail the management of public debt in India.

Q.3) Write short answers. (20)

- a) State the sources of income of local self-government bodies in India and analyse their expenditure.

OR

Explain in detail the 15th Finance Commission Report.

Q.4) Write Notes (Any Four) (20)

- a) 13th Finance Commission
b) Major recommendations of the Tax Administration Reforms Committee
c) Sources of revenue of local self-government.
d) Public expenditure
e) Measures to reduce fiscal deficit
f) Fiscal imbalance problem

SH-216

मराठी रुपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

(10)

- 1) महसुली उत्पन्नाचा विनियोग गरजांसाठी होतो.
अ) दीर्घकालीन ब) अल्पकालीन व तत्कालीन
क) वैयक्तिक ड) दुरुस्तीच्या
- 2) सार्वजिक कर्जाची व्यवस्थापनात महत्त्वाची भूमिका..... बजावते.
अ) केंद्रसरकार ब) राज्यसरकार
क) नाबार्ड ड) आर.बी.आय
- 3)वित्त आयोगाने केंद्राच्या विभाजन योग्य करांपैकी 42% वाटा राज्यांना द्यावा अशी शिफारस केली होती.
अ) 13व्या ब) 14व्या
क) 15व्या ड) 7व्या
- 4) प्रत्यक्ष आणि अप्रत्यक्ष कराचा अभ्यास करण्यासाठी 2002 मध्ये यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती नेमली होती.
अ) डॉ. विजय केळकर ब) डॉ. राजा चेलय्या
क) डॉ. एल. के. झा ड) के. एल. रेखी
- 5) एकात्मिक वस्तू आणि सेवा कर (IGST) हा आंतरराज्य वस्तू सेवा पुरवठा व आयातीवर मार्फत लावला जातो.
अ) केंद्रसरकार ब) राज्यसरकार
क) दोन्ही पर्याय अ) व ब) ड) स्थानिक सरकार

SH-216

ब) खालीलपैकी एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

(10)

- अ) करेतर उत्पन्न म्हणजे काय ?
- ब) मूल्यवर्धित कर (VAT) म्हणजे काय ?
- क) क्षेत्रीय राजकोषीय असंतुलन म्हणजे काय ?
- ड) सार्वजनिक खर्च म्हणजे काय ?
- इ) FRBM Act चे विस्तृत रूप लिहा.

प्रश्न 2. थोडक्यात उत्तरे लिहा.

(20)

अ) सार्वजनिक महसूल म्हणजे काय ? करेतर महसूलाचे मार्ग सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

भारतातील सार्वजनिक कर्जाचे व्यवस्थापन सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3. थोडक्यात उत्तरे लिहा.

(20)

अ) भारतातील स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या उत्पन्नाचे स्रोत सांगून त्यांच्या खर्चाचे विश्लेषण करा.

किंवा

15 वा वित्त आयोग अहवाल सविस्तर स्पष्ट करा ?

प्रश्न 4. टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

(20)

- अ) 13वा वित्त आयोग
- ब) कर प्रशासन सुधारणा समितीच्या प्रमुख शिफारशी
- क) स्थानिक स्वराज्य संस्थांचे महसूल आणि खर्चाचे स्रोत
- ड) सार्वजनिक खर्च
- इ) वित्तीय तुट कमी करण्याचे उपाय
- फ) राजकोषीय असंतुलन समस्या

Seat No. _____

QP-1697

Total No. of Pages : 4

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

Master of Arts **II Sem-III**

Sub. Name: **Statistics in Economic Analysis**

Sub. Code: **107274/95714/96632/96640**

Day and Date: **DECEMBER ,04-12-2024**

Total Marks: **80**

Time: **02:30 PM To 05:30 PM**

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
 2. Figures to the right indicate full marks
 3. Use of log table and calculator is allowed

Q1) A. Choose correct answer from the given alternative. (दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्याय [12] निवडा)

- i. Who introduced the term 'regression'? ('प्रतिपगमन' या संकल्पनेचे प्रतिपादन कोणी केले.)
 - A. Karl Pearson (कार्ल पिअरसन)
 - B. R.A Fischer (आर. ए. फिशर)
 - C. Croxton and Cowden (क्रॉक्सटन आणि काऊडेन)
 - D. Francis Galton. (फ्रान्सिस गाल्टन)
- ii. The concept of Standard Deviation was introduced by _____. (प्रमाण विचलन या संकल्पनेचे प्रतिपादन _____ यांनी केले.)
 - A. Karl Pearson (कार्ल पिअरसन)
 - B. R. A. Fisher (आर. ए. फिशर)
 - C. Gauss (गॉस)
 - D. W. S. Gossett (डब्ल्यू. एस. गॉसेट)
- iii. A set of data depending on the time is called _____. (आकडेवारीचा कालानुसार संच म्हणजे _____ होय.)
 - A. Time series (कालमाला)
 - B. Index number (निर्देशांक)
 - C. Hypothesis (परिकल्पना)
 - D. None of these (यापैकी नाही)
- iv. If $r = 1$, the angle between the two regression line is ----- (जर $r = 1$ असेल तर, दोन प्रतिपगमन रेषांमधील कोन ----- असतो.)
 - A. Ninety degree (९० अंश)
 - B. Thirty degree (३० अंश)
 - C. Zero degree (शून्य अंश)
 - D. Sixty degree (साठ अंश)
- v. From the following ----- is the limit of coefficient of correlation (खालीलपैकी सहसंबंध गुणांकाची सीमा -----आहे.)
 - A. -1 to +1 (-१ ते + १)
 - B. 0 to +1 (० ते + १)

- C. -1 to -0.5 (- १ ते - ०.५)
D. 0 to 0.5 (० ते ०.५)

vi. Sum of the deviations of observations from mean is always ----- (अवलोकनांची समांतर माध्यापासूनच्या विचलनांची बेरीज नेहमी _____ असते.)

- A. Negative (ऋणात्मक)
B. Positive (धनात्मक)
C. One (एक)
D. Zero (शून्य)

B. Match the following (जोड्या जुळवा)

[2]

Group 1

1. Measure of Central Tendency (केंद्रीय प्रवृत्तीचे माप)
2. Measure of Dispersion (अपकिरणाचे माप)
3. Line of best fit (सर्वोत्तम अन्वयोजन रेषा)
4. Measures of correlation (सहसंबंधाचे माप)

Group 2

- a. Mean Deviation (माध्य विचलन)
- b. Mean (समांतर माध्य)
- c. Scatter Diagram (विकीर्ण आकृती)
- d. Regression line (प्रतिपगमन रेषा)

- A. 1-a, 2-b, 3-c, 4-d
B. 1-b, 2-a, 3-d, 4-c
C. 1-c, 2-b, 3-a, 4-d
D. 1-d, 2-b, 3-c, 4-a

C. Match the following (जोड्या जुळवा)

[2]

Group 1

1. Positional Average (स्थितीदर्शक सरासरी)
2. Moving Average Method (चल सरासरी पद्धत)
3. Square of Standard Deviation (प्रमाण विचलनाचा वर्ग)
4. Average Relationship between two variables (दोन चलातील सरासरी संबंध)

Group 2

- a. Variance (विचरण)
- b. Measures of Trends (प्रवृत्तीचे माप)
- c. Regression (प्रतिपगमन)
- d. Median (मध्यगा)

- A. 1-a, 2-b, 3-c, 4-d
B. 1-b, 2-a, 3-d, 4-c
C. 1-c, 2-b, 3-a, 4-d
D. 1-d, 2-b, 3-a, 4-c

D. Choose correct sentence (योग्य विधान निवडा)

[2]

- 1) Perfect correlation means $r = 0$ (पूर्ण सहसंबंध म्हणजे $r = 0$)
 2) There is positive correlation between demand and price (मागणी आणि किंमत यामध्ये धनात्मक सहसंबंध असतो.)

- A. Statement 1 is True/Correct and Statement 2 is False/Incorrect (विधान १ बरोबर आणि विधान २ चूक आहे)
 B. Statement 2 is True/Correct and Statement 1 is False/Incorrect (विधान २ बरोबर आणि विधान १ चूक आहे)
 C. Both Statements are True/Correct (दोन्ही विधाने बरोबर आहेत)
 D. Both Statements are False/Incorrect (दोन्ही विधाने चूक आहेत)

E. Choose correct sentence (योग्य विधान निवडा)

- 1) Mode is positional average (बहुलक हे स्थितीदर्शक सरासरी आहे)
 2) Mode is most frequent number (बहुलक सर्वाधिक पुनरावृत्ती अंक आहे)

- A. Statement 1 is True/Correct and Statement 2 is False/Incorrect (विधान १ बरोबर आणि विधान २ चूक आहे)
 B. Statement 2 is True/Correct and Statement 1 is False/Incorrect (विधान २ बरोबर आणि विधान १ चूक आहे)
 C. Both Statements are True/Correct (दोन्ही विधाने बरोबर आहेत)
 D. Both Statements are False/Incorrect (दोन्ही विधाने चूक आहेत)

Q2) Short Notes (Any Four) (टीपा लिहा (कोणत्याही चार))

[20]

- 1) Scatter Diagram (विकीर्ण आकृती)
 2) Mean Deviation (माध्य विचलन)
 3) Properties of a good measure of dispersion (चांगल्या आपकिरणाच्या मापकाची वैशिष्ट्ये)
 4) Methods of Estimating Regression (प्रतिपगमन अनुमानाच्या पद्धती)
 5) Components of time series (कालमालेचे घटक)
 6) Scope of Statistics (संख्याशास्त्राची व्याप्ती)

Q3) Long Answer Questions (Any Two) (दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन))

[20]

- 1) Find Mean of the following series. (खालील पदमालेचे समांतर माध्य माहित करा)

X	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60
f	12	18	27	20	17	6

- 2) Find Standard Deviation of the following series (खालील पदमालेचे प्रमाण विचलन माहित करा)

X	26	24	29	22	30	19	24	28	28	30
---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

- 3) Explain importance and limitations of Statistics (संख्याशास्त्राचे महत्त्व आणि मर्यादा स्पष्ट करा)

- 4) Find Mean Deviation of the following series by Mean (खालील पदमालेचे समांतर माध्यापासून माध्य विचलन माहित करा)

X	20	23	30	32	46	50	57	57	57	78
---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Q4) Long Answer question (Any One) (कोणताही एक)

[20]

1) Explain types of correlation and find Karl Pearson's coefficient of correlation of the following data. (सहसंबंधाचे प्रकार स्पष्ट करा आणि पुढील आकडेवारीवरून कार्ल पिरसन यांचा सहसंबंध गुणांक माहित करा.)

X	20	25	30	35	40	45	50	55	60
Y	16	20	23	25	33	38	46	50	55

2) Explain importance of time series and find trend values and draw trend line of the following data and estimate the sales for the year 2020. (कालमालेचे महत्त्व स्पष्ट करा आणि पुढील आकडेवारीवरून प्रवृत्ती मूल्ये माहित करा व प्रवृत्ती रेषा काढा आणि वर्ष 2020 साठी विक्री मूल्याचे अनुमान करा)

Year (वर्ष)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sales (विक्री)	20	30	40	20	50	60	80

* * *

Seat No.

QP-1845

Total No. of Pages : 5

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

Master of Arts **II Sem-III**

Sub. Name: Macro Economic Analysis

Sub. Code: 95715

Day and Date: DECEMBER ,05-12-2024

Total Marks: 80

Time: 02:30 PM To 05:30 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) A. Choose the correct answer from the given alternative (2 marks each) रिकाम्या [12]
जागी योग्य ती उत्तरे लिहा (२ गुण प्रत्येक)

i. The two sector circular flow of national income includes.....
राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या चतुःक्षेत्रीय चक्राकार प्रवाहात..... चा समावेश होतो.

- A. Savings and investment
बचत व गुंतवणूक
- B. Government and Institutions
सरकार व संस्था
- C. Households, firms Government and Institutions
कुटुंबे, उद्योगसंस्था, सरकार व संस्था
- D. None of these
यापैकी नाही

ii. Samulson's business cycle is propounded in the.....year
सॅमुअलसनने व्यापारचक्राचा सिध्दांत मांडला.

- A. 1925
१९२५
- B. 1939
१९३९
- C. 1954
१९५४
- D. 1974
१९७४

iii. Liquidity preference curve is sloped.....

रोकड प्राधान्य प्रवृत्ती वक्राचा उतार असतो

- A. Negatively
ऋणात्मक
- B. Vertical
उभा
- C. Horizontal

QP-1845

समांतर
D. Positively
धनात्मक

iv. Tobin describes the investors..... types
टोबीनने गुंतवणूकदाराचे प्रकार सांगितले आहेत.

- A. One
एक
- B. Three
तीन
- C. Two
दोन
- D. Four
चार

v.Relationship between the rate of interest and investment
व्याजदर आणि गुंतवणूक यांच्यामध्ये संबंध असतो

- A. Positive
सम
- B. Inverse
व्यस्त
- C. Neutral
तटस्थ
- D. None of these
यापैकी नाही

vi. Phillips curve shows the..... relationship between unemployment and
inflation

फिलिप्स वक्र बेरोजगारी व चलनवाढ यामधील संबंध दर्शवितो.

- A. equi- proportional
समप्रमाण
- B. inverse
परस्पर विरोधी
- C. proportional
प्रमाणशीर
- D. None of these
यापैकी नाही

B. Match the following with four alternatives (2 marks each) जोड्या जुळवा (२ गुण [2]
प्रत्येक)

Group 1

1. Two Sector Economy
द्विक्षेत्रीय अर्थव्यवस्था

Group 2

a. Family Organizations,
Capital sector Industry

[2]

P.T.O.

2. Three Sector Economy
त्रिकेत्रीय अर्थव्यवस्था

3. Macro Economic
Variable संग्र आर्थिक चल

4. Current Account चालू खाते

Organizations कुटुंब
संस्था, भांडवली क्षेत्र, उद्योगसंस्था
b. Family Organizations,
Industry Organizations कुटुंब
संस्था, उद्योगसंस्था
c. Import & Export of
Visible goods दृश्य वस्तुंची
आयात निर्यात
d. National Income राष्ट्रीय
उत्पन्न

- A. 1- b, 2- a, 3- d, 4- c
B. 1- d, 2- c, 3- a, 4- b
C. 1- a, 2- b, 3- c, 4- d
D. 1- b, 2- c, 3- a, 4- d

C. Match the following with four alternatives (2 marks each) जोड्या जुळवा (२ गुण [2]
प्रत्येक)

Group 1

1. James Tobin जेम्स टोबीन

2. Baumol बॉमोल

3. Don Patinkin डॉन पॅटिन्किन

4. Friedman फ्रिडमन

Group 2

a. Inventory Perspective of
Money Demand पैशाच्या
मागणीचा इन्व्हेटरी दृष्टीकोन

b. Portfolio theory पोर्टफोलिओ
सिद्धांत

c. Modern Monetary
Theory आधुनिक चलनसंख्यामान
सिद्धांत

d. Real Balances Approach
वास्तव शिल्लक दृष्टीकोन

- A. 1- a, 2- b, 3- c, 4- d
B. 1- b, 2- a, 3- d, 4- c
C. 1- c, 2- a, 3- d, 4- b
D. 1- d, 2- b, 3- c, 4- a

D. 1. Bank rate is increased during boom period. [2]

तेजीच्या काळात बँक दरात वाढ केली जाते.

2. Bank rates are reduced during times of recession.

मंदीच्या काळात बँक दरात घट केली जाते.

A. Statement 1 is Correct and Statement 2 is Incorrect पहीले विधान सत्य आणि
दूसरे विधान असत्य आहे

B. Statement 2 is Correct and Statement 1 is Incorrect दूसरे विधान सत्य आणि
पहीले विधान असत्य आहे

C. Both Statements are Correct दोन्ही विधाने सत्य आहेत

D. Both Statements are Incorrect दोन्ही विधाने असत्य आहेत

E.

1. The money supply is controlled by a Quatitative instrument. [2]

पैशाच्या पुरवठ्याचे नियंत्रण संख्यात्मक साधनाद्वारे केले जाते

2. Control of money supply is done through Qualitative instrument.

पैशाच्या पुरवठ्याचे नियंत्रण गुणात्मक साधनाद्वारे केले जाते

A. Statement 1 is Correct and Statement 2 is Incorrect पहीले विधान सत्य आणि दूसरे विधान असत्य आहे

B. Statement 2 is Correct and Statement 1 is Incorrect दूसरे विधान सत्य आणि पहीले विधान असत्य आहे

C. Both Statements are Correct दोन्ही विधाने सत्य आहेत

D. Both Statements are Incorrect दोन्ही विधाने असत्य आहेत

Q2) Short Notes (Any four out of six) टीपा लिहा (कोणत्याही चार)

[20]

a. Social accounting method
सामाजिक हिशेब पद्धती

[5]

b. Macro Economic Variables
संमग्न आर्थिक चले

[5]

c. Rational Expectations
विवेकशील अपेक्षा

[5]

d. Keynes theory of the rate of interest
केन्सचा व्याजविषयक दृष्टीकोन

[5]

e. Inflation control policies
चलनवाढ नियंत्रणाची धोरणे

[5]

f. Short run Phillips curve
अल्पकालीन फिलिप्स वक्र

[5]

Q3) Long answer questions (Any Two out of Four)

[20]

दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन)

a. Explain in Patinkin's real balance effect.
पॅटिन्कीन यांचा वास्तव शिलकी परिणाम स्पष्ट करा.

[10]

b. Explain the various measures to control the Business Cycles.
व्यापारचक्र नियंत्रणाचे विविध उपाय स्पष्ट करा.

[10]

QP-1845

[10]

- c. State the circular flow of National Income
राष्ट्रीय उत्पन्नाचा चक्राकार प्रवाह स्पष्ट करा.

- d. Explain the Friedmans theory of demand for money.
फ्रीडमनचा पैशाच्या मागणीचा सिध्दांत स्पष्ट करा.

[10]

Q4) Long answer question (Any One out of Two)
दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक)

[20]

- a. Explain the IS - LM Model of rate of interest.
व्याजाचा IS - LM प्रतीमानाचे विवेचन करा.

[20]

- b. State the Hicks theory of business cycle.
हिक्स् यांचा व्यापारचक्राचा सिध्दांत स्पष्ट करा.

[20]

* * *

Seat No.

QP-1946

Total No. of Pages : 3

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

4470 Master of Arts *II sem-III*

Sub. Name: Economics of Labour

Sub. Code: 95716

Day and Date: DECEMBER ,06-12-2024

Total Marks: 80

Time: 02:30 PM To 05:30 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) Multiple Choice Questions. . बहु पर्यायी प्रश्न सोडवा.

[20]

- i. are the main factors determine Employment. रोजगार निश्चित करणारे -----
- हे मुख्य घटक आहेत.
A. Wage Rate वेतन दर
B. Wish to Work काम करण्याची इच्छा
C. Work Efficiency कामाची कार्यक्षमता
D. All of the above वरील पैकी सर्व
- ii. ----- are the types of Rural Unemployment ----- हे ग्रामीण बेरोजगारीचे प्रकार आहेत.
A. Industrial औद्योगिक
B. Trade Cycle व्यापार चक्रीय
C. Seasonal हंगामी
D. Literate सुशिक्षित
- iii. The total number of people who are employed or unemployed in a country known as ----- देशातील एकूण लोकसंख्येपैकी रोजगार करणारी किंवा बेरोजगार असणारी अशा लोकांची संख्या म्हणजे----- होय.
A. labor Demand श्रम मागणी
B. Labour force श्रमशक्ती
C. Employment रोजगार
D. None of the Above वरील पैकी नाही
- iv. ----- are multiple types of labor markets. ----- हे श्रम बाजाराचे अनेक प्रकार आहेत.
A. Internal अंतर्गत
B. Primary प्राथमिक
C. Dual दुहेरी
D. All of the above वरील पैकी सर्व
- v. developed the Subsistence Wage Theory.याने निर्वाह वेतन सिद्धांत सर्व प्रथम मांडला.
A. J. B. Say जे. बी. से

QP-1946

- B. Marshall मार्शल
C. Targot टर्गॉट
D. Ricardo रिकार्डो

- vi. The Second National Commission on Labour (NCL) was established in -----
--दुसऱ्या राष्ट्रीय कामगार आयोगाची (NCL) स्थापना ----- मध्ये झाली.
A. 1991
B. 1999
C. 2000
D. 2001
- vii. are the main factors determine Labour supply. हे कामगार पुरवठा निर्धारित करणारे मुख्य घटक आहेत.
A. Population लोकसंख्या
B. Labour Force कामगार संख्या
C. Work Efficiency कामाची कार्यक्षमता
D. All of the above वरील पैकी सर्व
- viii. The marginal productivity theory of wages was developed by ----- मजुरीचा सीमांत उत्पादकता सिद्धांत ----- यांनी विकसित केला.
A. John Bates Clark जॉन बेट्स क्लार्क
B. Philip Henry Wicksteed फिलिप हेन्री विकस्टीड
C. A & B A आणि B
D. None of the above वरील पैकी नाही
- ix. ----- are the labour welfare schemes in India. ----- भारतातील कामगार कल्याणकारी योजना आहेत.
A. PM-SYM
B. PMRPY
C. MGNAREGA
D. All of the above वरील पैकी सर्व
- x. The place where labor is bought and sold is called -----, श्रमाची खरेदी विक्री ज्या ठिकाणी होते त्यास ----- म्हणतात.
A. Commodity market वस्तू बाजार
B. Labor market श्रम बाजार
C. Money market नाणेबाजार
D. Capital market भांडवल बाजार

Q2) Write Short Notes (Any Four out of Six Questions) लघू उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

[20]

- a. Explain the problems of labor force. श्रमशक्तीच्या समस्या स्पष्ट करा.
b. Types of Unemployment. बेरोजगारीचे प्रकार
c. State the concept of Contract Labour. कंत्राटी कामगाराची संकल्पना स्पष्ट करा.

- d. Explain the concept of Minimum Wage, Living Wage & Fair Wage किमान वेतन, राहणीमान वेतन आणि न्याय्य वेतन या संकल्पना स्पष्ट करा.
- e. Explain the concept of Social Security. सामाजिक सुरक्षा संकल्पना स्पष्ट करा.
- f. Name the Labour Welfare schemes in India. भारतातील कामगार कल्याण योजनांची नावे सांगा.

Q3) . Long Answer Questions (Any Two out of Four) दीर्घ उत्तरे लिहा (कोणतेही [20] दोन)

1. Explain the factors affecting on wage differentials. वेतनातील भिन्नतेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
2. Explain the code of wages. वेतन संहिता स्पष्ट करा.
3. State the different causes of unemployment. बेरोजगारीची विविध कारणे सांगा.
4. State difference between organized and unorganized labour market. संघटित आणि असंघटित श्रम बाजारातील फरक स्पष्ट करा.

Q4) Long Answer Questions (Any One out of Two) अति दीर्घ उत्तरे लिहा. (कोणतेही [20] एक)

Explain the impact of globalization on Indian labour market. भारतीय श्रम बाजारावर जागतिकीकरणाचा प्रभाव स्पष्ट करा.

Or किंवा

State the micro and macro relationship between inflation and wages. महागाई आणि वेतन यांच्यातील सूक्ष्म आणि स्थूल संबंध सांगा.

* * *

Seat No.

Total No. of Pages : 3

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

4470 Master of Arts II sem-III

Sub. Name: Globalization and Society

Sub. Code: 95750

Day and Date: DECEMBER ,09-12-2024

Total Marks: 80

Time: 02:30 PM To 05:30 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) Multiple choice question बहुपर्यायी प्रश्न

[10]

i. 1970 पूर्वीच्या इंग्लंडमध्ये कोणत्या नावाने खाजगीकरणाची सुरुवात झाली ?.

What name privatization began in England before 1970?

- A. Nationalization
राष्ट्रीयकरण
- B. Centralization
केंद्रीकरण
- C. Decentralization
विकेंद्रीकरण
- D. Non-nationalization
अराष्ट्रीयकरण

ii. गॅट करार कोणत्या साली झाला ?.

In which year signed the GATT agreement?

- A. 1944
१९४४
- B. 1945
१९४५
- C. 1946
१९४६
- D. 1948
१९४८

iii. Which culture has started spreading around the world through globalization?

जागतिकीकरणातून कोणत्या संस्कृतीचा प्रसार जगभर होऊ लागला आहे ?

- A. Religious
धार्मिक
- B. Secular
धर्मनिरपेक्ष
- C. Non-Religious
अधार्मिक
- D. Anti-religious
धर्मविरोधी

QP-2137

जागतिकरणाचे फायदे

- b. Nation-state communication [10]
राष्ट्रराज्य संप्रेषण
- c. Value of globalization [10]
जागतिकरणाचे मूल्य
- d. Globalization and Indian Policy [10]
जागतिकीकरण आणि भारतीय धोरण
- e. Transmission and transmission of American values [10]
अमेरिकेच्या मूल्यव्यवस्थाचे प्रसारण व प्रक्षेपण

* * *

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

4470 Master of Arts II Sem-III

Sub. Name: Indian Public Finance

Sub. Code: 95718

Day and Date: DECEMBER ,09-12-2024

Total Marks: 80

Time: 02:30 PM To 05:30 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

- Q1) A. Choose correct answer from the given alternatives (two marks each) दिलेल्या [12]
पर्यायांमधून योग्य उत्तर निवडा (प्रत्येकी दोन गुण)
- i. Tax is levied at every stage of production.
..... कर हा उत्पादनाच्या प्रत्येक टप्प्यावर आकारला जातो.
- A. Income tax
उत्पन्न कर
- B. Value Added Tax
मूल्यवर्धित कर
- C. Import tax
आयात कर
- D. Corporation tax
निगम कर
- ii. Government expenditure on interest payment is an example of _____.
व्याज देयकावरील सरकारी खर्च हे _____ चे उदाहरण आहे.
- A. Development expenditure विकास खर्च
- B. Revenue expenditure महसुली खर्च
- C. Non- development expenditure विकासेतर खर्च
- D. Productive expenditure उत्पादक खर्च
- iii. 73rd constitutional amendment in India is concerned with भारतीय राज्य घटनेतील 73 वी घटनादुरुस्ती शी संबंधित आहे.
- A. Urban local bodies
शहरी स्थानिक संस्था
- B. Rural local bodies
ग्रामीण स्थानिक संस्था
- C. Union government
केंद्र सरकार
- D. State government.
राज्य सरकार
- iv. The full form of FRBM Act is.....
FRBM Act चे पूर्ण रूप आहे.
- A. Financial sources and business management Act.

2. Budget Deficit अर्थसंकल्पीय तूट

3. Fiscal Deficit राजकोषीय तूट

4. Primary deficit प्राथमिक तूट

उत्पन्न - एकूण खर्च

b. Total Revenue Expenditure - Total

Revenue Receipts एकूण महसुली खर्च - एकूण महसूल प्राप्ती

c. Fiscal deficit - Interest payment वित्तीय तूट - व्याज भरणे

d. Total Expenditure - Total revenue (Excluding the borrowings) एकूण खर्च - एकूण महसूल (कर्ज वगळून)

A. 1-d, 2-c, 3- b, 4-a

B. 1-b, 2-a, 3- d, 4-c

C. 1-c, 2-d, 3- a, 4-b

D. 1-a, 2-c, 3- b, 4-d

D. 1. Personal Income Tax is levied by the Central Government. / वैयक्तिक उत्पन्न कर हा केंद्र सरकारकडून आकारला जातो. [2]

2. Ability to pay principle is used while charging income tax. / उत्पन्न कर आकारत असताना देयक क्षमता तत्वाचा वापर केला जातो.

A. Statement 1 is true, and Statement 2 is false. १ नंबर विधान सत्य असून २ नंबर विधान असत्य आहे.

B. Statement 2 is true, and Statement 1 is false. २ नंबर विधान सत्य असून १ नंबर विधान असत्य आहे

C. Both statements are true. दोन्ही विधाने सत्य आहेत.

D. Both statements are false. दोन्ही विधाने असत्य आहेत.

E. 1. Establishment of gram panchayat was implemented as per the 243B article of Indian Constitution. / भारतीय राज्य घटनेच्या कलम 243 ब नुसार ग्रामपंचायतीची स्थापना करण्यात येते. [2]

2. Local bodies in India have Temporary status / भारतातील स्थानिक स्वराज्य संस्थांना तात्पुरता दर्जा आहे

A. Statement 1 is true, and Statement 2 is false. १ नंबर विधान सत्य असून २ नंबर विधान असत्य आहे.

B. Statement 2 is true, and Statement 1 is false. २ नंबर विधान सत्य असून १ नंबर विधान असत्य आहे.

C. Both statements are true. दोन्ही विधाने सत्य आहेत.

D. Both statements are false. दोन्ही विधाने असत्य आहेत

Q2) Write short notes (any four out of six) टीपा लिहा (सहापैकी कोणतेही चार)

[20]

a. Indirect Taxes / अप्रत्यक्ष कर

[5]

- b. Finance commission / वित्त आयोग [5]
- c. Developmental Expenditure of State Government. / राज्य सरकारचा विकासात्मक खर्च. [5]
- d. Sources of local finance / स्थानिक वित्त स्रोत [5]
- e. Fiscal Crisis in India / भारतातील वित्तीय संकट [5]
- f. Federal Finance / संघराज्य वित्त [5]

Q3) Short answer questions (any Two out of Four) लघुत्तरी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही दोन) [20]

- a. Take the review of Indian tax reforms in post 1991 period. / 1991 नंतरच्या काळात भारतीय कर सुधारणांचा आढावा घ्या. [10]
- b. Explain the role public expenditure in Indian economy. / भारतीय अर्थव्यवस्थेतील सार्वजनिक खर्चाची भूमिका स्पष्ट करा. [10]
- c. What is the deficit finance? Explain the trends in various deficits measures during the last decade. / तुटीचा अर्थभरणा म्हणजे काय ? गेल्या दशकातील विविध तूट उपायांमधील प्रवाह स्पष्ट करा. [10]
- d. Give a detailed note on approach and recommendations of 14th Finance Commission. / 14 व्या वित्त आयोगाच्या दृष्टीकोन आणि शिफारशींची तपशीलवार माहिती द्या. [10]

Q4) Descriptive questions (any One out of Two) दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोनपैकी कोणताही एक) [20]

- a. Explain the Changing incidence of income tax, Goods and Services Tax, and taxation on agriculture. / प्राप्तिकर, वस्तू आणि सेवा कर आणि शेतीवरील कर आकारणीच्या बदलत्या घटना स्पष्ट करा. [20]
- b. What is mean by Internal and External Debt? Explain the Trends in public debt in the last decade in India. / अंतर्गत आणि बाह्य कर्ज म्हणजे काय ? भारतात गेल्या दशकातील सार्वजनिक कर्जाचा प्रवाह स्पष्ट करा. [20]

* * *

M.A. – IInd Year

SEM – IV

Previous Year

Question Papers

“ECONOMICS”

Academic Year:

(2024-25)

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION**4470 Master of Arts****Sub. Name: Economics of Growth and Development****Sub. Code: 96787****Day and Date: APRIL ,29-04-2025****Total Marks: 80****Time: 10:30 AM To 01:30 PM**

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

- Q1) A.** Rewrite the sentence by choosing correct alternative. (2 marks each) / योग्य [12]
 पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा. (प्रत्येकी २ गुण)
- i. _____ factor is considered a key driver of modern economic growth/ _____ हा घटक आधुनिक आर्थिक वृद्धीचा प्रमुख चालक मानला जातो.
- A. Population decline / लोकसंख्या घट
 B. Increase in saving / बचतीत वाढ
 C. Technology and innovation / तंत्रज्ञान आणि नवोपक्रम
 D. Reduction in trade / व्यापारात घट
- ii. According to Fei and Ranis, economic progress will be achieved through labour reallocation from _____ / फई आणि रॅनिस यांच्या मते, आर्थिक प्रगती _____ अशी कामगार पुनर्वाटपातून साध्य होईल
- A. Agriculture to industry / शेती ते उद्योग
 B. Agriculture to external sector / शेती ते बाह्य क्षेत्र
 C. Industry to agriculture / उद्योग ते शेती
 D. Industry to service / उद्योग ते सेवा
- iii. The theory of critical minimum efforts is proposed by _____ / "क्रिटिकल मिनिमम एफर्टचा सिद्धांत" हा _____ यांनी मांडला
- A. Harvey Leibenstein/ हार्वे लेबेनस्टाईन
 B. Mirdal / मिरडल
 C. Ricardo / रिकार्डो
 D. Malthus / माल्थस
- iv. The choice of techniques in production primarily depends on _____ / उत्पादनातील तंत्रांची निवड प्रामुख्याने _____ वर अवलंबून असते.
- A. Availability of labor and capital / कामगार आणि भांडवलाची उपलब्धता
 B. Consumer preferences / ग्राहकांच्या पसंती
 C. Government regulations / सरकारी नियम
 D. Technological advancements / तांत्रिक प्रगती
- v. _____ organization publishes the Human Development Index/ _____ संस्था मानवी विकास निर्देशांक प्रकाशित करते
- A. IMF / आय एम एफ

- B. IBRD / आय बी आर डी
C. ADB / ए डी बी
D. UNDP/ यु एन डी पी

vi. In developing countries, expansionary fiscal policy is used to _____ / विकसनशील देशांमध्ये, विस्तारात्मक राजकोषीय धोरण _____ साठी वापरले जाते

- A. Reduce investment/ गुंतवणूक कमी करण्यासाठी
B. Stimulate economic growth /आर्थिक वाढीला चालना देण्यासाठी
C. Increase interest rates / व्याजदर वाढविण्यासाठी
D. Decrease government debt / सरकारी कर्ज कमी करण्यासाठी

B. Match the following / जोड्या जुळवा

[2]

Group 1

1. Kaldor Model /कल्डोर प्रतिमान
2. Karl Marx/ कार्ल मार्क्स
3. Ragnar Nurkse/ राग्नार नर्क्स
4. Washington Consensus/ वॉशिंग्टन कॉन्सेन्सस

Group 2

- a. Income distribution / उत्पन्न वितरण
b. Class struggle / वर्ग संघर्ष
c. Balanced growth / संतुलित वाढ
d. set of free-market economic policies / मुक्त बाजार आर्थिक धोरणांचा संच

- A. 1-a,2-b,3-c,4-d
B. 1-b,2-c,3-d,4-a
C. 1-c,2-d,3-a,4-b
D. 1-d,2-a,3-b,4-c

C. Match the following / जोड्या जुळवा

[2]

Group 1

1. HDI/एच डी आय
2. Kuznet curve/ कुझनेट वक्र
3. Golden age/ सुवर्ण युग
4. Liberalization/ उदारमतवाद

Group 2

- a. Market oriented policies / बाजाराभिमुख धोरणे
b. Human capital / मानवी भांडवल
c. Economic inequality / आर्थिक असमानता
d. Steady growth with full employment / पूर्ण रोजगारासह स्थिर वाढ

- A. 1-a,2-b,3-c,4-d
B. 1-b,2-c,3-d,4-a
C. -d,2-c,3-a,4-b
D. 1-d,2-a,3-b,4-c

D. Choose correct statement / योग्य विधान निवडा

[2]

Statement 1 (विधान १) : Monetary policy aims to maintain price stability to support economic growth

/ आर्थिक वाढीला पाठिंबा देण्यासाठी किमती स्थिरता राखणे हे चलनविषयक धोरणाचे उद्दिष्ट आहे

Statement 2 (विधान २) : Monetary policy can influence exchange rates, affecting trade balances and capital flows

/ चलनविषयक धोरण विनिमय दरांवर परिणाम करू शकते, ज्यामुळे व्यापार संतुलन आणि भांडवली प्रवाह प्रभावित होऊ शकतात.

- A. Statement 1 is true and statement 2 is false / वाक्य १ बरोबर आहे तर वाक्य २ चुकीचे आहे
- B. Statement 2 is true and statement 1 is false / वाक्य २ बरोबर आहे तर वाक्य १ चुकीचे आहे
- C. Both statements are true / दोन्ही वाक्ये बरोबर आहेत
- D. Both statements are false / दोन्ही वाक्ये चुकीची आहेत

E. Choose correct statement / योग्य विधान निवडा

[2]

Statement 1 (विधान १) : Capital-intensive techniques are preferred in developing countries to maximize employment opportunities/ विकसनशील देशांमध्ये रोजगाराच्या संधी वाढवण्यासाठी भांडवल-केंद्रित तंत्रांना प्राधान्य दिले जाते.

Statement 2 (विधान २) : The selection of technology in developing countries has no impact on income distribution and social equity./ विकसनशील देशांमध्ये तंत्रज्ञानाच्या निवडीचा उत्पन्न वितरण आणि सामाजिक समतेवर कोणताही परिणाम होत नाही.

- A. Statement 1 is true and statement 2 is false / वाक्य १ बरोबर आहे तर वाक्य २ चुकीचे आहे
- B. Statement 2 is true and statement 1 is false / वाक्य २ बरोबर आहे तर वाक्य १ चुकीचे आहे
- C. Both statements are true / दोन्ही वाक्ये बरोबर आहेत
- D. Both statements are false / दोन्ही वाक्ये चुकीची आहेत

Q2) Write Short Note (any four)/ टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

[20]

- a. Modern economic growth / आधुनिक आर्थिक वाढ
- b. Backwash effect of development/ विकासाचे प्रतिगामी परिणाम
- c. Kuznet Curve / कुझनेट वक्र
- d. Growth and development / वाढ आणि विकास
- e. Fiscal policy / राजकोषीय धोरण
- f. Appropriate technology / सुयोग्य तंत्रज्ञान

Q3) Write short answer (Any two)/ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

[20]

- a. Explain role of monetary policy in developing countries / विकसनशील देशांमध्ये चलनविषयक धोरणाची भूमिका स्पष्ट करा
- b. Explain big push theory / मोठा धक्का सिद्धांत स्पष्ट करा
- c. Explain the factors affecting economic growth / आर्थिक वाढीवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा
- d. What is mean by choice of techniques? Explain its need / उत्पादन तंत्र निवड म्हणजे काय ? त्याची आवश्यकता स्पष्ट करा

Q4) Long answer Question/ दिर्घोत्तरी प्रश्न

[20]

A) What is mean by sectoral aspect of development? Explain in detail terms of trade between agriculture and industry / विकासाच्या क्षेत्रीय पैलूचा अर्थ काय? शेती आणि उद्योग यांच्यातील व्यापाराच्या शर्ती सविस्तर स्पष्ट करा

OR किंवा

B) Critically examine Karl Marx theory of economic development. / कार्ल मार्क्सच्या आर्थिक विकासाच्या सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (4470) Master of Arts - NEP2020-2.0 (96787) Economics of Growth and Development Part 2 SEM 4

SP-256

Total No. of Pages : 04

Seat No.	
---------------------	--

M.A. (Part-II) (Semester-IV)

Examination, April, 2025

ECONOMICS (Paper- EC 8)

Economics of Growth and Development

Subject Code : 92266/61696/72612

Day and Date : Tuesday, 29/04/2025

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

- Instructions :** 1) All questions are compulsory
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) A) Objective type Questions :

[10]

- 1) Impact of monetary policy is depends on
 - a) Exchange rate
 - b) Public debt
 - c) Phase of trade cycle
 - d) Balance of Payment
- 2) The Big Push theory is introduced by
 - a) Kuznet
 - b) Rodan
 - c) Adam Smith
 - d) Robinson
- 3) is the indicator of HDI
 - a) Long and healthy life
 - b) Standard of living
 - c) Average year of schooling
 - d) All of the above
- 4) is essential for economic development
 - a) Over Population
 - b) Excess capacity
 - c) Balanced growth
 - d) High HPI
- 5) According to Solow, $Q=f(K, L \text{ and } \dots\dots\dots)$
 - a) U
 - b) P
 - c) T
 - d) N

(1)

[P.T.O.]

B) Answer in one or two sentence. (2 marks each) :

[10]

- 1) What is capital formation?
- 2) Which book is known as Bible of Socialism?
- 3) What is mean by 'Balanced Growth'?
- 4) Write any two indicators of economic growth.
- 5) What indicates Kuznet curve?

Q.2) Examine 'Harrod - Domar Model of Economic Growth'

[20]

OR

Discuss on 'Choice of techniques, appropriate technology and employment'

Q.3) Critically examine theory of unlimited supply of labour.

[20]

OR

Explain in detail role of monetary and fiscal policy in economic development.

Q.4) Write short notes on any four of the following :

[20]

- a) Inclusive growth
- b) Golden Age
- c) Multidimensional poverty index
- d) Development Gap
- e) Backwash Effect
- f) Liberalization and development

SP-256

ब) एका वाक्यात उत्तर लिहा.

(10)

- i) भांडवल निर्मिती म्हणजे काय?
- ii) कोणत्या ग्रंथाला समाजवादाचे बायबल म्हणून ओळखतात?
- iii) समतोल वृद्धी म्हणजे काय?
- iv) आर्थिक वृद्धीचे कोणतेही दोन निर्देशक लिहा.
- v) कुझनेट वक्र काय निर्देशित करतो?

प्र.2) हेरोड- डोमर यांच्या आर्थिक वृद्धी प्रतिमानाचे परीक्षण करा.

(20)

किंवा

'तंत्राची निवड, योग्य तंत्रे आणि रोजगार' यावर चर्चा करा.

प्र.3) अतिरिक्त श्रमपुरवठा सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.

(20)

किंवा

मौद्रिक आणि राजकोषीय धोरणाचे आर्थिक विकासातील महत्त्व सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.4) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) :

(20)

- अ) सर्वसमावेशक वृद्धी
- ब) सुवर्ण काळ
- क) बहुआयामी दारिद्र्य निर्देशांक
- ड) विकास अंतर
- इ) बॅकवॉश प्रभाव
- फ) उदारीकरण आणि विकास

Seat No.

MA-II Sem-IV

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

4470 Master of Arts

Sub. Name: Rural Development in India

Sub. Code: 96776

Day and Date: MAY ,02-05-2025

Total Marks: 80

Time: 10:30 AM To 01:30 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) बहुपर्यायी स्वरूपाचे प्रश्न : Multiple Choice Questions:

[10]

i. ग्रामीण भूमिहीन रोजगार हमी कार्यक्रम (RLEGP) हा कार्यक्रम दृष्टिकोनावर आधारित होता ?

Rural Landless Employment Guarantee Programme was based onapproach?

- A. क्षेत्र विकास दृष्टिकोन / Area Development Approach
- B. एकात्मिक विकास दृष्टिकोन / Integrated Development Approach
- C. लक्ष्य समूह दृष्टिकोन / Target Group Approach
- D. बहुउद्देशीय दृष्टिकोन / Multi-Purpose Approach

ii. अवर्षण प्रवण क्षेत्र कार्यक्रमसाली सुरु करण्यात आला.

Drought Prone Area Programme was launched in

- A. 1984-85
- B. 1973-74
- C. 1996-97
- D. 2000-2001

iii. भारताच्या ग्रामीण विकासावर परिणाम करणारी प्रमुख सामाजिक समस्या म्हणजे होय.

..... is a major social issue affecting rural development in India?

- A. वाढते शहरीकरण / Rapid urbanization
- B. उच्च दरडोई उत्पन्न / High per capita income
- C. तांत्रिक प्रगती / Technological advancements
- D. लिंग असमानता / Gender inequality

iv. ही योजना ग्रामीण आरोग्य सेवा आणि माता-बाल संगोपनावर भर देते.

..... scheme is related to rural health services and maternal care.

- A. आयुष्मान भारत योजना / Ayushman Bharat Yojana
- B. प्रधानमंत्री किसान सन्मान निधी योजना / Pradhan Mantri Kisan Samman Nidhi
- C. राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान / National Rural Health Mission (NRHM)
- D. राष्ट्रीय ग्राम स्वराज अभियान / Rashtriya Gram Swaraj Abhiyan

v. जागतिकीकरणामुळे ग्रामीण शेतकऱ्यांना हे प्रमुख आव्हान भेडसावत आहे.

Rural farmers faceas a major challenge due to globalization.

- A. स्थानिक बाजारपेठांमध्ये वाढ / Increased access to local markets
B. बहुराष्ट्रीय कृषी कंपन्यांशी स्पर्धा / Competition from multinational agribusinesses
C. अधिक सरकारी अनुदाने / Higher government subsidies
D. बेरोजगारी पूर्णतः नष्ट होणे / Complete eradication of unemployment

Q2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर सविस्तर लिहा. [20]
Write detail answer on **ANY ONE** of the following.

- a. ग्रामीण विकासाचे विविध दृष्टिकोन थोडक्यात विशद करा.
Explain in brief on various approaches of Rural Development.
- b. ग्रामीण विकासाच्या रणनीतीचे प्रकार सांगून ग्रामीण विकासाच्या धोरणांची चर्चा करा.
Discuss types of rural strategies and policies of Rural Development.

Q3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर सविस्तर लिहा. [20]
Write detail answer on **ANY ONE** of the following.

- a. स्वातंत्र्योत्तर काळातील भारतातील ग्रामीण विकास कार्यक्रमांचे मूल्यमापन करा.
Examine the rural development programmes in the Post-Independent Period in India.
- b. ग्रामीण विकासातील विविध समस्यांची सविस्तर चर्चा करा.
Discuss in detail on various problems in Rural Development.

Q4) खालीलपैकी कोणत्याही तीनवर टीपा लिहा. Write short answers on ANY THREE of the [30]
following.

- a. ग्रामीण विकासाची उद्दिष्ट्ये
Objectives of Rural Development
- b. ग्रामीण विकासासाठी नियोजन
Planning for Rural Development
- c. महात्मा गांधींचे ग्रामविकासातील योगदान
Contribution of Mahatma Gandhi on Rural Development
- d. ग्रामीण विकासातील अडथळे
Obstacles in Rural Development
- e. जागतिकीकरण आणि ग्रामविकासाचे प्रश्न
Globalization and Rural Development Issues

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -
This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (4470) Master of Arts - NEP2020-2.0 (96776) Rural Development in India Part 2 SEM 4

253174

Seat	
No.	

SP - 255

Total No. of Pages : 4

M.A. (Part – II) (Semester – IV) (CBCS) (NEP 2020)

Examination - April 2025

ECONOMICS (Paper – EC – 7) Compulsory

International Economics

Sub. Code : 92265 / 61695 / 72611

Day and Date : Monday, 28/04/2025

Total Marks : 80

Time : 10.30 am to 1.30 pm

Instructions : 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

Q. 1. Multiple choice questions.

A) Choose correct answer from the given alternatives. (2 marks each) [10]

- 1) Availability theory of International Trade proposed by
a) Krugman b) Karvis c) Linder d) Leontief
- 2) The Asian Development Bank was established in
a) 1964 b) 1965 c) 1966 d) 1967
- 3) Balance of payments is always shown in double transaction registration method.
a) In equilibrium b) Favorable
c) Unfavorable d) None of these
- 4) The concept of Net Barter Terms of Trade was explained by
a) Haberler b) Taussing
c) Jacob Viner d) Dorrance

- 5) Due to imbalance in balance of payments
- A country may fall into a debt trap
 - The economy remains dependent on foreign donations
 - There is an increase in speculation
 - All of the above

B) Write answer in one or two sentences. [10]

- What are Terms of Trade?
- Give the definition of Optimum tariff?
- Give full form of ASEAN?
- What is Quota?
- Who was propounded the reciprocal demand theory of trade?

Q. 2. What are terms of trade? State its determining factors. [20]

OR

What is Balance of payment? Discuss the causes of disequilibrium in balance of payments and its remedial measures.

Q. 3. Explain Non tariff barriers in international trade in detail? [20]

OR

Explain the Heckscher – Ohlin theory of international Trade.

Q. 4. Write Short Notes. (Any four) [20]

- Taussing's views on international trade.
- Absolute cost benefit theory.
- Contribution of international trade to economic growth.
- Dumping
- Benefits of economic integration
- Leontief paradox

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. 1. अ) बहुपर्यायी प्रश्न.

[10]

- 1) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराबाबतचा उपलब्धता सिद्धांत यांनी मांडला.
अ) क्रुगमन ब) कारवीस क) लिंडर ड) लिओन्टिफ
- 2) आशियाई विकास बँकेची स्थापना मध्ये झाली.
अ) 1964 ब) 1965 क) 1966 ड) 1967
- 3) दुहेरी व्यवहार नोंदणी पद्धतीने व्यवहार तोल नेहमीच दाखविला जातो.
अ) समतोल ब) अनुकूल क) प्रतिकूल ड) यापैकी नाही
- 4) निव्वळ वस्तू विनिमय व्यापार शर्ती ही संकल्पना यांनी स्पष्ट केली.
अ) हॅबरलर ब) टॉसिंग
क) जॅकोब वायनर ड) डोरेन्स
- 5) व्यवहार तोलातील असमतोलामुळे
अ) देश कर्जाच्या सापळ्यात अडकू शकतो
ब) अर्थव्यवस्था परकीय देणग्यांवर अवलंबून राहते
क) सट्टेबाजीत वाढ होते
ड) वरील सर्व

प्र. 1. ब) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा.

[10]

- 1) व्यापार शर्ती म्हणजे काय?
- 2) पर्याप्त जकातीची व्याख्या द्या?
- 3) ASEAN चे दीर्घ रूप लिहा?
- 4) कोटा म्हणजे काय?
- 5) अन्योन्य मागणीचा सिद्धांत कोणी मांडला.

SP - 255

प्र. 2. व्यापार शर्ती म्हणजे काय? त्याचे निर्धारक घटक सांगा.

[20]

किंवा

व्यापारतोल म्हणजे काय? व्यापारतोलाच्या असंतुलनाची कारणे आणि त्यावरील उपायांची चर्चा करा.

प्र. 3. आंतरराष्ट्रीय व्यापारातील जकातेत्तर अडथळे सविस्तर स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा हेक्शर - ओहलीन यांचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्र. 4. टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- 1) टॉसिंग यांचे आंतरराष्ट्रीय व्यापार विषयक विचार
 - 2) निरपेक्ष खर्च लाभ सिद्धांत
 - 3) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे आर्थिक वृद्धीतील योगदान
 - 4) डम्पिंग
 - 5) आर्थिक एकीकरणाचे फायदे
 - 6) लिओन्टिफचा विरोधाभास
-

Seat No. _____

MA-II sem IV

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

4470 Master of Arts

Sub. Name: International Economics

Sub. Code: 96786

Day and Date: APRIL ,28-04-2025

Total Marks: 80

Time: 10:30 AM To 01:30 PM

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
 2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
 3. Figures to the right indicate full marks

- Q1) A.** Choose correct answer from the given alternative. (दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्याय [12] निवडा)
- i. WTO came into existence in _____. (WTO ----- साली अस्तित्वात आली.)
 - A. 1 March 1947 (१ मार्च १९४७)
 - B. 15 January 1955 (१५ जानेवारी १९५५)
 - C. 1 January 1995 (१ जानेवारी १९९५)
 - D. 8 December 1991 (8 डिसेंबर १९९१)
 - ii. _____ was propounded comparative cost advantage theory of international trade (आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा तौलनिक खर्च लाभ सिद्धांत ----- यांनी मांडला.)
 - A. J. S. Mill (जे. एस. मिल)
 - B. Ricardo (रिकार्डो)
 - C. Adam Smith (अॅडम स्मिथ)
 - D. Heckscher-Ohlin (हेक्श्चर-ओहलिन)
 - iii. The concept of Gross Barter Terms of Trade explained by _____. (सकल वस्तू विनिमय व्यापारशर्ती ही संकल्पना ----- यांनी स्पष्ट केली)
 - A. Dorrance (डोरान्स)
 - B. Jacob Viner (जेकॉब वायनर)
 - C. Taussing (टॉसिंग)
 - D. Haberler (हॅबरलर)
 - iv. From the following _____ was gave absorption approach of balance of payment adjustment. (खालीलपैकी ----- यांनी व्यवहारशेष समायोजनाचा अवशोषण दृष्टीकोन मांडला.)
 - A. Sydney Alexander (सिडने अलेक्झांडर)
 - B. Adam Smith (अॅडम स्मिथ)
 - C. Marshall (मार्शल)
 - D. Ricardo (रिकार्डो)
 - v. From the following ----- is not the non-tariff barrier. (खालीलपैकी ----- हा प्रशुल्केतर अडथळा नाही.)
 - A. Quota (कोटा)

- B. Exchange control (विनिमय नियंत्रण)
 C. Dumping (अवपुंजन)
 D. Specific Tariff (विशिष्ट प्रशुल्क)

vi. The opportunity cost theory of international trade given by _____ (आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा संधी खर्च सिद्धांत----- यांनी मांडला.)

- A. Leontief (लिओन्टीफ)
 B. J. S Mill (जे.एस.मिल)
 C. Haberler (हॅबरलर)
 D. Samuelson (सॅम्युअलसन)

B. Match the following (जोड्या जुळवा)

[2]

Group 1

1. Absolute Advantage Theory (निरपेक्ष लाभ सिद्धांत)
2. Income Terms of Trade (उत्पन्न विनिमय व्यापारशर्ती)
3. Modern Theory of International Trade (आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा आधुनिक सिद्धांत)
4. Reciprocal Demand Theory of International Trade (आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा अन्योन्य मागणीचा सिद्धांत)

Group 2

- a. Heckscher-Ohlin (हेक्शर-ओहलीन)
- b. Adam Smith (अॅडम स्मिथ)
- c. J. S. Mill (जे. एस. मिल)
- d. Dorrance (डोरान्स)

- A. 1-a, 2-b, 3-c, 4-d
 B. 1-b, 2-d, 3-a, 4-c
 C. 1-c, 2-b, 3-a, 4-d
 D. 1-d, 2-b, 3-c, 4-a

C. Match the following (जोड्या जुळवा)

[2]

Group 1

1. Subsidies (सबसिडीज)
2. Ad valorem Duty (मूल्यानुसार शुल्क)
3. Absorption Approach (अवशोषण दृष्टीकोन)
4. European Union (युरोपियन युनियन)

Group 2

- a. Regional Blocks (प्रादेशिक गट)
- b. BOP Adjustment (व्यवहारशेष समायोजन)
- c. Non-tariff Barrier (प्रशुल्केतर अडथळा)
- d. Tariff Barrier (प्रशुल्क अडथळा)

- A. 1-a, 2-b, 3-c, 4-d
 B. 1-b, 2-d, 3-a, 4-c
 C. 1-c, 2-d, 3-b, 4-b

D. 1-d, 2-b, 3-c, 4-a

D. Choose correct sentence (योग्य विधान निवडा)

[2]

- 1) Factor abundance is a part of Heckscher Ohlin theory of international trade. (घटक विपुलता हा हेक्श्चर-ओहलीन यांच्या आंतरराष्ट्रीय व्यापार सिद्धांताचा भाग आहे.)
- 2) Leontief Paradox is contradiction of modern theory of international trade (लिओन्टीफचा विरोधाभास हा आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या आधुनिक सिद्धांताचे खंडन आहे.)

- A. Statement 1 is True/Correct and Statement 2 is False/Incorrect (विधान १ बरोबर आणि विधान २ चूक आहे)
- B. Statement 2 is True/Correct and Statement 1 is False/Incorrect (विधान २ बरोबर आणि विधान १ चूक आहे)
- C. Both Statements are True/Correct (दोन्ही विधाने बरोबर आहेत)
- D. Both Statements are False/Incorrect (दोन्ही विधाने चूक आहेत)

E. Choose correct sentence (योग्य विधान निवडा)

[2]

- 1) Balance of payment is difference between export and import goods (व्यवहारशेष वस्तूंची निर्यात आणि आयात यातील फरक आहे.)
- 2) Export and import of goods are known as visible trade (वस्तूंची निर्यात आणि आयात यांना दृश्य व्यापार म्हणून ओळखले जाते.)

- A. Statement 1 is True/Correct and Statement 2 is False/Incorrect (विधान १ बरोबर आणि विधान २ चूक आहे)
- B. Statement 2 is True/Correct and Statement 1 is False/Incorrect (विधान २ बरोबर आणि विधान १ चूक आहे)
- C. Both Statements are True/Correct (दोन्ही विधाने बरोबर आहेत)
- D. Both Statements are False/Incorrect (दोन्ही विधाने चूक आहेत)

Q2) Write Short Notes (Any Four) (टीपा लिहा (कोणत्याही चार))

[20]

- a. Absolute cost advantage theory (निरपेक्ष खर्च लाभ सिद्धांत)
- b. Gains from international trade (आंतरराष्ट्रीय व्यापारापासूनचे लाभ)
- c. Non-Tariff barriers on trade (व्यापारावरील प्रशुल्केतर अडथळे)
- d. SAARC (सार्क)
- e. Protective trade: merits and demerits (संरक्षित व्यापार : गुण आणि दोष)
- f. Interregional and international trade (आंतरप्रादेशिक आणि आंतरराष्ट्रीय व्यापार)

Q3) Long Answer Questions (Any Two) (दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन))

[20]

- 1) Explain Heckscher-Ohlin theory of trade. (हेक्श्चर-ओहलीन यांचा व्यापार सिद्धांत स्पष्ट करा.)
- 2) Discuss the causes of disequilibrium in balance of payments. (व्यवहारशेषातील असंतुलनाच्या कारणांची चर्चा करा)
- 3) Discuss the forms and benefits of economic integration. (आर्थिक एकीकरणाचे प्रकार आणि लाभ यांची चर्चा करा)
- 4) Discuss measurement and distribution of gains form trade. (व्यापारापासूनच्या लाभांचे मापन आणि विभागणी यांची चर्चा करा.)

Q4) Long Answer question (Any One) (कोणताही एक)

[20]

[3]

P.T.O.

a) Explain reciprocal demand theory of international trade. (आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा अन्योन्य मागणीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.)

b) Explain types and impacts of tariff? (प्रशुल्काचे प्रकार आणि परिणाम स्पष्ट करा.)

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (4470) Master of Arts - NEP2020-2.0 (96786) International Economics Part 2 SEM 4

961827

SH-220

Total No. of Pages : 4

Seat No	
------------	--

**M.A. (Part -II) (Semester - IV) (NEP)
Examination, December – 2024
EC-7: ECONOMIC Compulsory
International Economics
Sub. Code : 92265**

Day and Date : Wednesday, 04/12/2024

Total Marks :80

Time : 10.30 am. to 1.30 p.m.

- Instructions :**
- 1. All Question are compulsory.**
 - 2. Figures to the right indicate full marks.**

Q.1) Objective type questions

(10)

- A) Choose correct answer from the given alternative.
- The book "The Gains from International Trade" was written by.....
 - Samuelson
 - Adam Smith
 - Ricardo
 - J. S. Mill
 - The combination of an ad valorem and specific tariff is called.....
 - Anti dumping tariff
 - Double column tariff
 - EXIM Tariff
 - Compound tariff
 - was replaced by WTO.
 - NAFTA
 - IMF
 - IRDB
 - GATT
 - From the following..... is not a part of reciprocal demand theory?
 - Full employment condition
 - Perfect competition
 - Imperfect competition
 - Free foreign trade

- v) Absolute cost advantage theory is propounded by.....
- a. J.S Mill
 - b. Adam Smith
 - c. David Ricardo
 - d. Heckscher – Ohlin

B) Answer in one or two sentence. (10)

- i) State comparative cost advantage theory of international trade?
- ii) What is income terms of trade?
- iii) What is dumping?
- iv) Give long form of ASEAN.
- v) What is Leontief paradox?

Q.2) Explain Heckscher - Ohlin theory of international trade. (20)

OR

What is tariff? Explain types and effects of tariff.

Q.3) What is balance of payments? Explain causes of imbalance in balance of payments and measures to correct deficit balance of payments. (20)

OR

Explain theory of reciprocal demand of international Trade.

Q.4) Write short notes (Any Four) (20)

- a) Forms of economic integration
- b) J curve effect
- c) Protective trade
- d) Net barter terms of trade
- e) Non tariff barriers
- f) Absolute cost advantage theory

ब) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा.

(10)

- 1) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा तुलनात्मक खर्च लाभ सिद्धांत सांगा.
- 2) उत्पन्न व्यापारशर्ती म्हणजे काय ?
- 3) अवपुंजन म्हणजे काय ?
- 4) ए.एस.इ.ए.एन. चे पूर्ण रूप सांगा.
- 5) लिओन्टिफचा विरोधाभास काय आहे?

प्र.2) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा हेक्शचर ओहलीन सिद्धांत स्पष्ट करा.

(20)

किंवा

प्रशुल्क म्हणजे काय? प्रशुल्काचे प्रकार आणि परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.3) व्यवहारतोल म्हणजे काय? व्यवहारतोल असंतुलनाची कारणे आणि व्यवहारतोलातील तूट दूर करण्याचे उपाय स्पष्ट करा.

(20)

किंवा

आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा अन्योन्य मागणीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्र. 4) टीपा लिहा (कोणत्याही चार)

(20)

- अ) आर्थिक एकीकरणाचे प्रकार
- ब) जे वक्र परिणाम
- क) संरक्षित व्यापार
- ड) निव्वळ वस्तू विनिमय व्यापारशर्ती
- इ) प्रशुल्केतर अडथळे
- फ) निरपेक्ष खर्च लाभ सिद्धांत

SH-223

Total No. of Pages : 5

Seat No	
------------	--

**M.A. (Part-II) (Semester - IV) (NEP)
Examination, December – 2024
ECONOMICS
Advanced Banking EO-36
Sub. Code : 92271**

Day and Date : Wednesday, 11/12/2024

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

- Instructions :**
- 1. All questions are compulsory.**
 - 2. All questions carry equal marks.**

Q.1.) A) Multiple Choice Questions.

(10)

- 1) is the full form of NEFT.
 - a) National Election Fund Transfer.
 - b) National Electronic Fund Transfer.
 - c) Normal Electronic Fund Transfer.
 - d) National Electronic Fund Taken.
- 2) In the year Negotiable Instruments Act was Passed.
 - a) 1881
 - b) 1981
 - c) 1948
 - d) 2001
- 3) is the full form of ALM.
 - a) Asset Liquidity Management
 - b) Asset Liability Merge
 - c) Alternet Liability Management
 - d) Asset Liability Management

4) is the part of structure of Regional office of a Bank.

- a) Front Office b) Back Office
- c) Departments d) All of these

5) In the year -----the Prevention of Money Laundering Act was Passes.

- a) 2000 b) 2005
- c) 2002 d) 2011

B) Answer the following questions in one or two sentences.

(10)

- a) State the concept of RTGS.
- b) State the definition of Negotiable Instruments.
- c) General Manager.
- d) Interest Rate Risk.
- e) Cyber Crime in Banking.

Q.2) State the Nature and Scope of Internet Banking.

(20)

OR

Explain the duties and Responsibilities of Regional Manager in Banking Sector.

Q.3) State the different types of Risks in Banking Sector.

(20)

OR

Explain the New Bank Registration Policy 2013.

Q.4) Write Short Notes (Any Four)

- 1) Electronic Clearing System
- 2) Role of Branch Manager.
- 3) ALCO Guidelines.
- 4) Importance of ICT in Banking.
- 5) BASEL Norms.
- 6) The SARFEST Act. -2002

मराठी रुपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा.

(10)

- 1) NEFT चे पूर्ण रूप हे आहे.
 - a) National Election Fund Transfer.
 - b) National Electronic Fund Transfer.
 - c) Normal Electronic Fund Transfer.
 - d) National Electronic Fund Taken.
- 2) निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट्स कायदा या वर्षी संमत झाला.
 - अ) 1881
 - ब) 1981
 - क) 1948
 - ड) 2001

3) ALM चे पूर्ण रूपहे आहे.

- a) Asset Liquidity Management
- b) Asset Liability Merge
- c) Alternet Liability Management
- d) Asset Liability Management

4) बँकेच्या प्रादेशिक कार्यालयाच्या संरचनेचाभाग आहे.

- अ) फ्रंट ऑफिस
- ब) बँक ऑफिस
- क) डिपार्टमेंट्स
- ड) वरीलपैकी सर्व

5) मनी लाँडरिंग प्रतिबंधक कायदाया वर्षी संमत झाला.

- अ) 2000
- ब) 2005
- क) 2002
- ड) 2011

ब) खालील प्रश्नांची उत्तरे एक ते दोन वाक्यांत लिहा.

(10)

- अ) RTGS संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट्सची व्याख्या सांगा.
- क) महाव्यवस्थापक.
- ड) व्याजदर जोखीम.
- इ) बँकिंगमधील सायबर गुन्हे.

प्र.2) इंटरनेट बँकिंगचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

(20)

किंवा

बँकिंग क्षेत्रातील क्षेत्रीय व्यवस्थापकाची कर्तव्ये आणि जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.

SH-223

प्र.3) बँकिंग क्षेत्रातील विविध प्रकारचे धोके स्पष्ट करा.

(20)

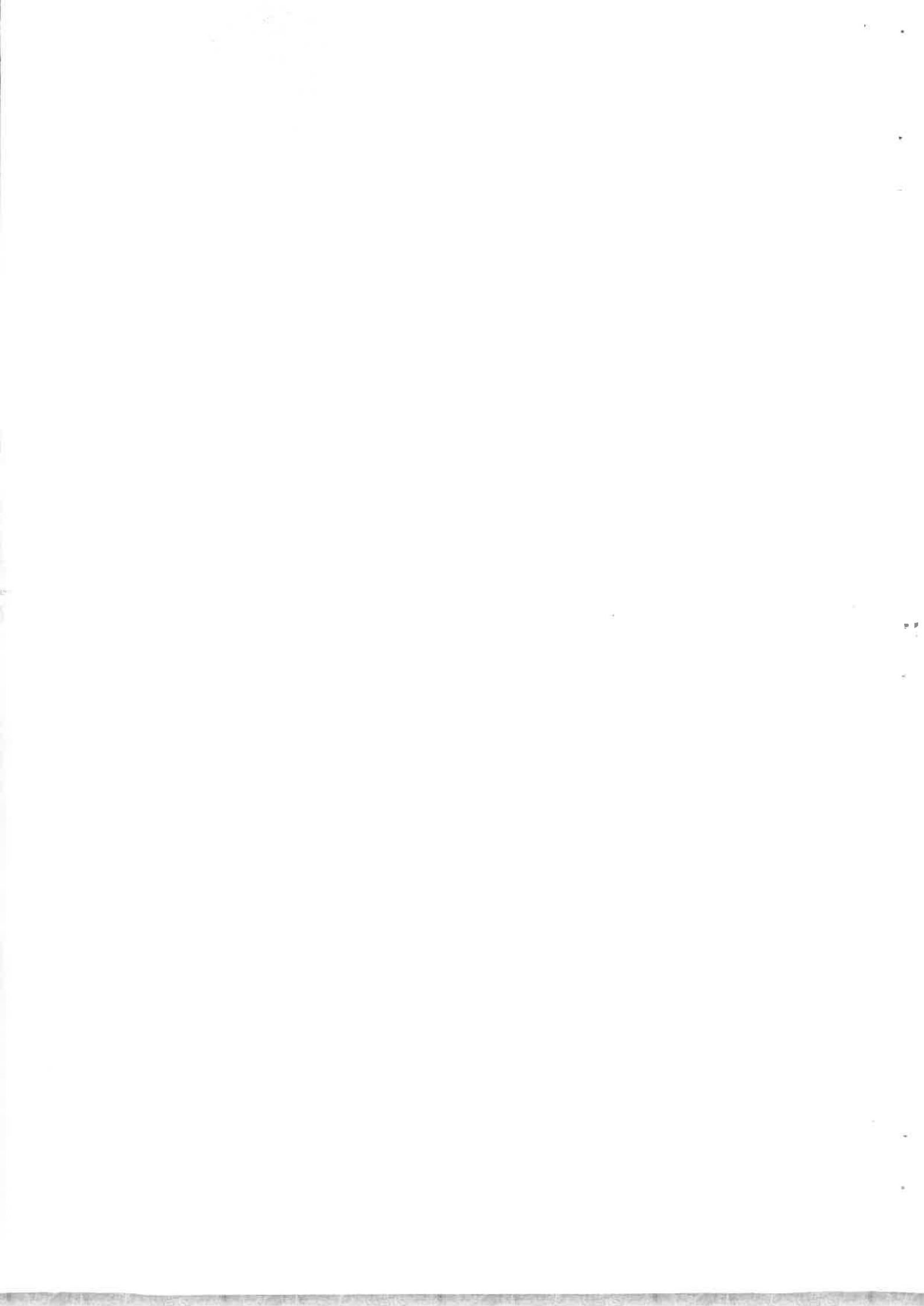
किंवा

नवीन बँक नोंदणी धोरण 2013 स्पष्ट करा.

प्र 4) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही 4)

(20)

- 1) इलेक्ट्रॉनिक क्लिअरिंग सिस्टम.
 - 2) शाखा व्यवस्थापकाची भूमिका.
 - 3) ALCO मार्गदर्शक तत्त्वे.
 - 4) बँकिंगमध्ये ICT चे महत्त्व.
 - 5) बेसल (BASEL) नॉर्म्स.
 - 6) SARFEST कायदा-2002.
-

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION**Master of Arts **II Sem IV**

Sub. Name: Economics of Growth and Development

Sub. Code: 61696/72612/92266

Day and Date: DECEMBER ,05-12-2024

Total Marks: 80

Time: 10:30 AM To 01:30 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Special Inst.: All questions are equal marks

- Q1) A. A) Choose the correct alternative from the given below अ) योग्य पर्याय निवडून वाक्य [10]
पुन्हा लिहा. (10)
- i. Prof. Solow's paradigm itself is called...प्रा. सोलो यांच्या प्रतिमानालाच असे म्हणतात.
- A. Steady-run paradigm स्थिरकालीन प्रतिमान
B. Short-run growth paradigm अल्पकालीन वाढीचे प्रतिमान
C. Long run growth pattern दिर्घकालीन वाढीचे प्रतिमान
D. None of these यापैकी नाही
- ii. Two sector economic development theory---proposed द्विक्षेत्रीय आर्थिक विकास सिद्धांत यानी मांडला
- A. Adam Smith अॅडम स्मिथ
B. Karl Marx कार्ल मार्क्स
C. Schumpeter शंपीटर
D. Fe-renis फे- रेनिस
- iii. The book Das Kapital was written by ---दास कॅपिटल हा ग्रंथ ---यांनी लिहिला
- A. Karl Marx कार्ल मार्क्स
B. Soloसोलो
C. Levis लेविस
D. Fe-renis फे- रेनिस
- iv. ---- It is an instrument of monetary policy ---- हे मौद्रिक धोरणाचे साधन आहे
- A. Tax कर
B. Public debt सार्वजनिक कर्ज
C. Public expenditure सार्वजनिक खर्च
D. Interest rate व्याजदर
- v. Asian Drama is a famous book written by ---- एशियन ड्रामा हा सुप्रसिध्द ग्रंथ----- यांनी लिहिला
- A. Thomas Malthus थॉमस माल्थस
B. Adam Smith अॅडम स्मिथ
C. Gunnar Myrdal गुन्नार मिर्डाल
D. Amartya Sen अमर्त्य सेन

- B. Write answers in one or two sentences एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा [10]
- State the golden rule of saving बचतीचा सुवर्ण नियम सांगा
 - What is natural rate of wages नैसर्गिक वेतन दर म्हणजे काय
 - State the major assumptions of Marx's development paradigm मार्क्सच्या विकास प्रतिमानाची प्रमुख गृहिते सांगा
 - What is globalization जागतिकीकरण म्हणजे काय
 - When was NITI Aayog established? निती आयोगाची स्थापना कधी करण्यात आली

Q2) Explain the indicators of economic development by stating the basic characteristics [20] of an underdeveloped country. अविकसित देशाची मुलभूत वैशिष्ट्ये सांगून आर्थिक विकासाचे निर्देशक स्पष्ट करा.

किंवा OR

Critically examine the theory by citing Rosenstein Rodan's strong shock theory. रोझेन्स्टिन रोडान यांचा प्रबळ धक्का सिध्दांत सांगून सिध्दांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.

Q3) Explain in detail the role of monetary and fiscal policy in a developing country? [20] विकसनशील देशातील मौद्रिक वराजकोषीय धोरणाची भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा ?

किंवा

Explain in detail about labor intensive and capital intensive production technique by stating what is production technique उत्पादन तंत्र म्हणजे काय सांगून श्रम प्रधान व भांडवलप्रधान उत्पादन तंत्राचे सविस्तर स्पष्टीकरण करा

Q4) Write Short notes (any four) टिपा लिहा (कोणत्याही चार) [20]

- Contemporary Developmental Issues समकालीन विकासविषयक समस्या [5]
- Advantages of decentralization विकेंद्रीकरणाचे फायदे [5]
- Measurement of economic development आर्थिक विकासाचे मापन [5]
- Inclusive growth समावेशक वृद्धी [5]
- Human Development Index मानवी विकास निर्देशांक [5]
- Kuznet curve कुरुझनेट वक्र [5]

* * *